

Балабақша психологы

💡 Балабақша психологының міндеті – балалардың психологиялық саулығын қамтамасыз ету, олардың даму ерекшеліктерін бақылау, ата-аналар мен педагогтарға психологиялық көмек көрсету.

2. Балабақшадағы психологиялық қызмет

◆ Психологтың негізгі міндеттері:

- Балалардың психологиялық денсаулығын сақтау және дамыту
- Топтық және жеке психологиялық кеңестер жүргізу
- Балалардың мінез-құлық ерекшеліктерін зерттеу және түзету
- Ата-аналар мен тәрбиешілерге психологиялық көмек көрсету
- Инклюзивті білім беруді қолдау

◆ Біз келесі бағыттар бойынша жұмыс істейміз:

- ✓ Баланың бейімделу кезеңіндегі қолдау
- ✓ Эмоционалды-ерік сферасын дамыту
- ✓ Агрессия, қорқыныш, сенімсіздікпен жұмыс
- ✓ Логикалық ойлау және зейінді дамыту

3. Ата-аналарға кеңестер

📌 Баланың психологиялық саулығын сақтау үшін:

- Баламен көбірек уақыт өткізіңіз
- Оның эмоцияларын тыңдаңыз және қолдаңыз
- Режим мен күн тәртібін сақтауға көмектесіңіз
- Агрессия немесе қорқыныш белгілерін байқасаңыз, маманға жүгініңіз

☞ Қосымша материалдар:

- [Баланың балабақшаға бейімделуі] (мақала)
- [Қиын мінез-құлықты түзету жолдары] (кеңестер)
- [Баламен үйде жасайтын дамытушы ойындар] (ойындар жинағы)

4. Педагогтарға арналған материалдар

Тәрбиешілерге арналған тренингтер мен семинарлар:

- Балалардың эмоцияларын дұрыс тану және басқару
- Қиын балалармен жұмыс істеу әдістері
- Психологиялық ойындар мен жаттығулар

Баланың балабақшаға бейімделуі: ата-аналарға арналған кеңестер

Балабақша – баланың әлеуметтік ортаға алғаш рет бейімделетін маңызды кезеңдерінің бірі. Кейбір балалар жаңа ортаға тез үйреніп кетсе, басқалары үшін бұл процесс қиындық тудыруы мүмкін. Сондықтан ата-аналар мен педагогтар баланың балабақшаға бейімделуін жеңілдету үшін арнайы әдістерді қолдануы қажет.

1. Бейімделу кезеңі қанша уақытқа созылады?

Әр бала әртүрлі болғандықтан, балабақшаға бейімделу уақыты да әртүрлі болады. Орта есеппен бейімделу кезеңі:

- **Жеңіл бейімделу** – 1-2 апта
- **Орташа бейімделу** – 3-4 апта
- **Қиын бейімделу** – 1 айдан астам

Бала жаңа ортаға толық үйренген кезде оның ұйқысы, тәбеті, көңіл-күйі тұрақталады, топтағы балалармен және тәрбиешімен қарым-қатынасы жақсарады.

2. Балабақшаға бейімделуді қалай жеңілдетуге болады?

Ата-аналарға кеңестер:

✓ Алдын ала дайындық жүргізу

- Балаңызбен балабақша туралы жиі сөйлесіңіз. "Балабақшада қызықты ойындар ойнайсың, достар табасың" дегендей позитивті ақпарат беріңіз.
- Балабақшаның күн тәртібін үйде алдын ала енгізуге тырысыңыз (ұйықтау, тамақтану уақытын сәйкестендіру).
- Баланы топтағы басқа балалармен алдын ала таныстыруға мүмкіндік болса, пайдаланыңыз.

✓ Қысқа уақыттан бастаңыз

- Алғашқы күндері баланы балабақшада 1-2 сағатқа ғана қалдырыңыз.
- Біртіндеп уақытын ұзарту арқылы баланың жаңа ортаға үйренуіне мүмкіндік беріңіз.

✓ Қоштасу рәсімін жеңілдетіңіз

- Баламен жылы сөздер айтып, қысқа әрі сенімді қоштасыңыз.
- Қоштасу кезінде қобалжымаңыз, өйткені бала сіздің эмоцияңызды сезінеді.
- "Мен сені түсте алып кетемін" немесе "Ойыннан кейін қайта келемін" деп нақты уақыт беріңіз.

✓ Өзімен бірге сүйікті заты болсын

- Балаңызға өзімен бірге сүйікті ойыншығын немесе кітапшасын алуға рұқсат беріңіз. Бұл оған жаңа ортада өзін қауіпсіз сезінуге көмектеседі.

✓ Балаңызды мақтап, қолдап отырыңыз

- "Бүгін балабақшада не істедің?", "Қандай ойын ойнадың?" деп жылы сөйлесіңіз.
- Баланың балабақшада өткізген уақытының қызықты сәттеріне назар аудартыңыз.

✓ Тәрбиешімен байланыста болыңыз

- Балаңыздың көңіл-күйі, ұйқысы, тәбеті туралы тәрбиешіден сұрап отырыңыз.
- Егер балаңыз балабақшаға барудан қатты қорқатын болса, психологтан кеңес алыңыз.

3. Бала бейімделуде қиындық көріп жатса не істеу керек?

Кейбір балаларда бейімделу ұзаққа созылып, қиындық тудыруы мүмкін. Мұндай жағдайда:

✗ Баланы балабақшаға күштеп апармаңыз.

✗ Оны басқалармен салыстырмаңыз ("Мына бала жыламай барады, сен неге жылайсың?").

✗ Баланың жылауын елемей қоймаңыз, бірақ оның эмоциясын қабылдап, қолдау көрсетіңіз ("Саған қазір қиын екенін түсінемін, бірақ сен мықтысың!").

Егер бала:

- Балабақшаға барудан үзілді-кесілді бас тартса,
- Ұйқысы бұзылып, жиі жыласа,
- Тамақтанудан бас тартса,
- Агрессия немесе мазасыздық байқалса – маманға (психологқа) жүгінген жөн.

4. Бейімделу кезеңінің сәтті өткенін қалай білеміз?

✓ Балаңыз таңертең балабақшаға барудан қорықпайды

✓ Тәрбиешімен және балалармен қарым-қатынасы жақсарды

✓ Балабақшадан кейін көңіл-күйі жақсы болып келеді

✓ Күн тәртібіне үйренді, тамақтануы мен ұйқысы қалыпқа келді

Балаңыздың балабақшаға үйренуіне көмектесуге сіздің қолдауыңыз маңызды рөл атқарады. Ең бастысы – шыдамдылық танытып, балаңызға сүйіспеншілікпен қарау. ♥

Қиын мінез-құлықты түзету жолдары

1. Эмоционалды байланыс орнату

- Баламен жылы қарым-қатынас орнатыңыз.
- Эмпатия танытып, оның сезімдерін түсінуге тырысыңыз.
- Ашық және сенімді әңгімелесу арқылы байланысыңызды нығайтыңыз.

2. Тұрақты тәртіп пен шекаралар қою

- Баланың жас ерекшелігіне сай ережелер мен шекаралар орнатыңыз.
- Тәртіпті түсіндіріп, оның маңыздылығын ашып көрсетіңіз.
- Санкциялар әділетті әрі жүйелі болсын.

3. Оңтайлы мінез-құлықты ынталандыру

- Жақсы қылықтары үшін мақтау сөздер айтып, марапаттаңыз.
- Материалдық емес ынталандыруды (мақтау, көңіл бөлу, стикерлер) пайдаланыңыз.
- Баланы өзін-өзі бақылауға үйретіңіз.

4. Эмоцияларды реттеуге көмектесу

- Баланы өз эмоцияларын тануға және дұрыс жеткізуге үйретіңіз.
- Ашуды басқару әдістерін көрсетіңіз (терең тыныс алу, санау, тыныш ортаға ауысу).
- Өзіңіз үлгі болыңыз.

5. Альтернативті мінез-құлық үйрету

- Қате әрекеттерді емес, олардың дұрыс баламаларын көрсетіңіз.
- "Былай жасама!" деудің орнына, "Мынадай жолмен жасасаң болады" деп түсіндіріңіз.
- Қайталанған жаттығулар арқылы дұрыс әдеттерді қалыптастырыңыз.

6. Шыдамдылық пен жүйелілікті сақтау

- Мінез-құлықты түзету – бір күндік процесс емес, ұзақ уақыттық жұмыс.
- Баланың өзгерісіне уақыт беріңіз және жетістіктерін байқап, бағалаңыз.
- Бірізділік сақтаңыз: бүгін рұқсат етілген нәрсе ертеңге де қатысты болсын.

7. Ата-аналармен және мамандармен ынтымақтастық

- Баланың тәртібін жақсарту үшін ата-аналармен байланыс орнатыңыз.
- Логопед, дефектолог, психолог сияқты мамандардың көмегіне жүгініңіз.
- Тәжірибелермен бөлісіп, бірлескен әдістерді қолданыңыз.

Баламен үйде жасайтын дамытушы ойындар (ойындар жинағы)

Балалардың дамуына көмектесетін ойындар есте сақтау, логика, қиял, ұсақ моторика және сөйлеу дағдыларын дамытуға бағытталған. Төменде әртүрлі жас ерекшеліктеріне сай ойын түрлері ұсынылған.

1. Тіл және сөйлеу тілін дамыту ойындары

◆ "Сиқырлы қапшық"

✦ *Мақсаты:* Баланың сөздік қорын кеңейту, сезім мүшелері арқылы танымын дамыту.

◆ *Қалай ойнаймыз?*

- Қапшыққа түрлі заттарды салыңыз (ойыншықтар, асүй құралдары, жемістер).
- Бала көзін жұмып, қолымен затты сипап көреді де, оны сипаттап айтады немесе атын табады.

◆ "Ертегіні жалғастыр"

✦ *Мақсаты:* Қиял мен сөйлеу дағдысын дамыту.

◆ *Қалай ойнаймыз?*

- Бірінші сөйлемді айтыңыз ("Бір күні орманда кішкентай қоян кездейсоқ сиқырлы есік тауып алды...").
- Бала әңгімені жалғастырады.
- Егер қиналса, қосымша сұрақтар қойып, көмектесуге болады.

2. Логикалық ойлауды дамыту ойындары

◆ "Артық затты тап"

✦ *Мақсаты:* Логикалық ойлау мен талдау қабілетін дамыту.

◆ *Қалай ойнаймыз?*

- Үш немесе төрт затты (суреттерді) көрсетіңіз, олардың ішінен біреуі басқаларынан ерекшеленуі керек (мысалы, алма, алмұрт, шие және доп).
- Бала қайсысы артық екенін тауып, себебін түсіндіреді.

◆ "Сандарды тап"

✦ *Мақсаты:* Сандарды тану, логикалық ойлауды дамыту.

◆ *Қалай ойнаймыз?*

- Үйдегі заттарды санап шығуды сұраңыз (мысалы, қанша орындық, қанша терезе бар?).
- Балаға 1-ден 10-ға дейінгі сандарды қағазға жазыңыз және сол санға сәйкес келетін заттарды тауып қоюын сұраңыз.

3. Ұсақ моториканы дамыту ойындары

◆ "Макароннан моншақ жасау"

✦ *Мақсаты:* Қолдың ұсақ моторикасын дамыту.

◆ *Қалай ойнаймыз?*

- Балаға жіп пен үлкен тесікті макарон беріңіз.
- Ол макарондарды жіпке тізіп, өз моншағын жасайды.

◆ "Тұзды қамырдан мүсін жасау"

✦ *Мақсаты:* Саусақтардың икемділігін арттыру, қиялды дамыту.

◆ *Қалай ойнаймыз?*

- Бірге қамыр жасап (ұн, тұз, су), әртүрлі пішіндер, жануарлар немесе көліктер жасаңдар.
- Оларды бояумен бояуға болады.

4. Зейін аудару мен есте сақтау қабілетін дамыту ойындары

◆ "Не өзгерді?"

✦ *Мақсаты:* Зейін мен көру арқылы есте сақтауды дамыту.

◆ Қалай ойнаймыз?

- Үстелге 5-6 зат қойыңыз.
- Бала оларды қарап алады.
- Кейін бір затты алып тастаңыз немесе орнын ауыстырыңыз.
- Бала не өзгергенін табуы керек.

◆ "Кім жоқ?"

✦ *Мақсаты:* Есте сақтау қабілетін дамыту.

◆ Қалай ойнаймыз?

- Отбасындағы адамдардың немесе сүйікті ойыншықтардың суреттерін көрсетіңіз.
- Біреуін жасырып, баладан кім жоқ екенін сұраңыз.

5. Қимыл-қозғалысты дамыту ойындары

◆ "Теңдестіру ойыны"

✦ *Мақсаты:* Қимыл үйлесімін дамыту.

◆ Қалай ойнаймыз?

- Қағазға түзу, ирек, толқын секілді сызықтар сызыңыз.
- Бала олардың бойымен ойыншық көлікті жүргізуі керек немесе саусағымен жүргізіп өтуі тиіс.

◆ "Үйдегі кедергілер жолағы"

✦ *Мақсаты:* Қозғалыс координациясын жақсарту.

◆ Қалай ойнаймыз?

- Бөлмеде орындықтар, жастықтар, кітаптар қойып, кедергілер жолағын жасаңыз.
- Бала оларды айналып өтіп, тепе-теңдігін сақтауы тиіс.

Бекітемін _____
№ 1 «Бәйтерек» балабақшасының
меңгерушісі Г.К.Бектурганова
« _____ » _____ 2024 жыл

**2024-2025 оқу жылына педагог-психологтың
түзету жұмысының перспективалық
жоспары**

Педагог-психолог: Ш.М.Такекова

2024 жыл

**2024-2025 оқу жылына педагог психологтың
түзету жұмысының перспективалық
жоспары**

<i>Р/с</i>	<i>Жұмыс түрі</i>	<i>Жүргізілетін іс-шара</i>	<i>Мерзімі</i>
I	Ұйымдастыру жұмыстары және әдістемелік іскерлікті қалыптастыру	1. Балабақшаға келген балаларға алғашқы тексеру жұмыстарын жүргізу. 2. Балалардың балабақшадағы адаптациялық кезеңін ұйымдастыру шаралары: психологтың алғашқы тексеру жұмысын жүргізу, түрлі жағдайларда балалардың іс-әрекеттерін бақылау. 3. Жеке дамыту бағдарламасын толтыру. 4. Әр балаға бақылау картасын, зерттеу картасын жүргізу. 5. ҰӘІ барысында көрнекі құралдарды тиімді пайдалану. 6. Топтан тыс іс-шараларға балаларды тарту, дайындау. 7. ҰІӨ кестесіне сай күнделікті сабақ жоспарын жазу.	Қыркүйек 2-16 қыркүйек Қыркүйек-мамыр 2-16 қыркүйек Жыл бойы Оқу жылы барысында
II	Балабақша мамандарымен жұмыс	1. Балабақшадағы мамандармен кеңесіп жұмыс жасау, баланың жалпы даму деңгейін көтеру және ауытқуларын түзету. 2. Психологиялық-педагогикалық консилиум отырыстарына қатысу. Психофизикалық даму ахуалына командалық баға беру. 3. Балалардың даму деңгейіне қарай динамикасын бақылау 4. Орталық қызметкерлерімен ұйымдастырылған мерекелік іс-шаралар, семинар, ашық тәрбие сағаттары, ашық сабақтарға қатысу, іс-тәжірибемен бөлісу.	Қыркүйек-мамыр Оқу жылының басы, соңы Жыл бойы
III	Баламен жұмыс	1. Түзету-дамыту бағыттары бойынша баламен жұмыс жасау: танымдық қабілетін дамыту, ойынға деген қабілетін көтеру, тілін дамыта отырып, психикалық процесін арттыру, ойлау қабілетін арттыру, көру және есту арқылы қабылдау түйсігін дамыту, ірі және ұсақ қимыл қозғалыс қабілетін дамыту. 2. Түзету-дамыту жұмыстарында мультимедиялық ойындарды пайдалану. 3. Баланы оқыту барысында деңгейіне қарай тапсырма беру, үй тапсырмасын орындауда қолдау көрсету, қадағалау.	Жыл бойы Уақытында Қыркүйек-мамыр

ІҮ	Ата-анамен жұмыс	1. Ата-аналарға кеңес беру жұмыстарын жүргізіп отыру. 2. Баланы оқыту барысында кездесетін қиындықтарды жоюға байланысты ата-аналармен біріге жұмыс жасау. Баланы қолдау және көмектесу. 3. Ата-аналар жиналысына қатысу	Тоқсан сайын Жыл бойы Уақытында
Ү.	Өзіндік теориялық және кәсіби білім көтеру	1. Дидактикалық ойындар көрмесі. Танымдық процестерді дамытуда пайдаланылатын ойындар, әдіс-тәсілдер бойынша іздену. 2. Арнайы білім беру мекемелерінде білім көтеру . 3. Оңалту орталықтарымен, ПМПК мекемелерімен байланыста болу, тәжірибе алмасу. 4. Арнайы педагогика саласы бойынша ізденіс, жүргізілген жұмыс жайлы баспасөз басылымдарына мақала ұсыну және жариялау. 5. Республикалық, халықаралық, облыстық семинар, конференцияларға қатысу.	Қыркүйек-мамыр